

АКАДЕМИК ПЕТЪР КЕНДЕРОВ НА 70 ГОДИНИ

чл. кор. Юлиан Ревалски

Институт по математика и информатика – БАН

Тази година се навършват 70 години от рождението на академик Петър Кендеров – един от най-изтъкнатите съвременни български учени, математик с безспорен авторитет и международно признание, с изключителни заслуги за израстването и утвърждаването на българската математическа школа на световно ниво, за популяризиране на научния потенциал на страната ни по света. Огромен е неговият принос за откриване и развитие на младите български таланти, многократно отличавани на национални и международни състезания, за подготовката, обучението и възпроизводството на кадри в областта на математиката и информатиката у нас и за развитието на гражданското общество в България.

Петър Кендеров е роден на 5 април 1943 година в Пазарджик. От 1960 до 1963 г. е студент по математика в Софийския държавен университет, след което продължава образованието си в Москва, където през 1966 г. завършва висше образование в Московския държавен университет в катедрата по Висша геометрия и топология. В същия университет защитава кандидатска дисертация през 1970 г. Оттук нататък професионалният му път е свързан с Института по математика и информатика на БАН (ИМИ-БАН): старши научен сътрудник (1974), доктор на математическите науки (1982), професор (1983), член-кореспондент на БАН (1985), действителен член на БАН – академик (1995). Участва дейно и в ръководството на Института: дългогодишен ръководител на секция Изследване на операциите, заместник-директор (1978-1988) и директор (1989-1993) на ИМИ. В периода 1994-2002 г. е Секретар на Събранието на академиците и член-кореспондентите при БАН.

Първоначалните научни интереси и приноси на Петър Кендеров са в областта на Общата топология, в която публикува първите си работи още като студент. Пътят му на учен продължава към близките области на Функционалния и Изпъкналия анализ. Същевременно талантът му да свързва различни взаимодопълващи се области ориентира изследванията му и към Теория на апроксимациите, Оптимизацията и Теория на игрите – класически примери на области от приложната математика. Научните му резултати са публикувани в повече от 100 работи в престижни международни издания и получават признание чрез повече от 600 цитирания от изтъкнати представители на световната математическа наука. Показател за оценката на математическото творчество на акад. Петър Кендеров са и многобройните му участия с доклади по покана в престижни научни международни форуми, както и многобройните посещения като гост-професор в реномирани университети: на Канбера и Нюкасл (Австралия), Бай-

ройт (Германия), „Тор Вергата“ в Рим, Милано и Генуа (Италия), Мурсия (Испания), Уотърлуу (Канада), Лимож (Франция), Окланд (Нова Зеландия) и др.

Успоредно с основните за академичната работа дейности – научни и научно-приложни изследвания, Петър Кендеров реализира и активна преподавателска дейност. Води лекции и упражнения по Математически анализ, Линейна алгебра, Линеино оптимиране, Математическо оптимиране, Изследване на операциите, Management Science за студенти от СУ „Св. Кл. Охридски“, Нов български университет, Университета в Байройт, Германия. Работи активно с млади изследователи – има голям брой дипломанти и 9 успешно защитили докторанти – осем от тях са хабилитирани, няколко са професори, включително и в чужбина.

Акад. Кендеров постига висок професионализъм и световно признание и в друг аспект на образователната дейност. Значителни усилия и време той отделя за изграждане на уникална българска среда за откриване и развитие на таланта на младите хора. В далечната 1976 г. той е натоварен да организира подготовката на българския отбор за Международната олимпиада по математика за средношколци. Тази амбициозна задача той извежда извън стандартните рамки за добро представяне на олимпиадата. Създава и ръководи Екип за извънкласна работа по математика, като приобщава към тези дейности учени, университетски преподаватели и учители. Като председател на Националната комисия за състезанията по математика, информатика и математическа лингвистика (1976–1988) допринася за издигането на извънкласните дейности по математика у нас до най-добрите световни образци. От 1996 до 2004 г. е Вице-президент на Световната федерация на математическите състезания (WFNMC), със седалище в Канбера, Австралия, а от 2004 до 2008 г. е Президент на тази организация. Положителните резултати от тези дейности са факт и до днес – българските ученици печелят редовно медали на международните олимпиади по математика и информатика. П. Кендеров е инициатор на първото в света международно състезание по информатика, проведено в София през 1987 г., както и на Първата международна олимпиада по информатика за ученици, състояла се отново в България през 1989 г. Признание за приноса на П. Кендеров в тази област е поканата от Програмния комитет на Световния математически конгрес през 2006 г. в Мадрид да изнесе пленарна лекция в секция „Математическо образование и история на математиката“.

П. Кендеров е сред инициаторите на създаването през 2000 г. на *Ученическият институт по математика и информатика* към Института по математика и информатика на БАН. Целта е да се обхванат онези млади хора, чиито талант се проявява в изследователската дейност, т.е. да се открият бъдещите млади учени. Всяка година двама представители на Ученическия институт работят шест седмици върху изследователски проблеми в Изследователски научен институт (RSI), организиран от Центъра за съвършенство в образованието, Вирджиния, САЩ, като редовно печелят призови места за своите разработки. Петър Кендеров е носител на медал на този Център за съвършенство в образованието през 2009 г.

В последните години П. Кендеров е основен популяризатор и внедрител в България на една тенденция, придобила широк размах в Европа—изследователския подход в образованието, при който акцентът на образователния процес е върху самостоятелното придобиване на ново знание от страна на учащите с цел усвояване на изследователски умения.

От 2003 до 2009 г. акад. Кендеров беше Председател на Висшата атестационна комисия, която допреди две години присъждаше научните звания и степени в Република България. Той ръководи тази комисия авторитетно и прозрачно, като по негово време бе разработен електронен регистър на комисията. Под негово ръководство комисията запази високото качество на присъжданите степени и звания, като по този начин подпомогна развитието на научния потенциал в България и укрепи неговия международен авторитет.

Друга обществено значима дейност на Петър Кендеров е свързана с Международната фондация „Св. Св. Кирил и Методий” – първоначално като член и председател на комисия, впоследствие като член на Бюрото и заместник-председател, а от 1998 г. и неин Председател, той участва активно в подкрепата и по-нататъшното развитие на млади български таланти във всички области на науката и културата, чрез финансово подпомагане на тяхното професионално образование и израстване. Не са забравени и техните учители - в продължение на 20 години фондацията стимулира чрез награди онези учители, допринесли съществено за откриването и развитието на българския талант.

Академик Кендеров е Председател на Съюза на математиците в България, уникална за света организация, която обединява учителите, университетските преподаватели и изследователите от академичните институти в областта на математиката и информатиката в България. Многогранната дейност на този съюз е в пълна хармония с работата на Кендеров като професионален и обществен деец.

Оценката за цялостната дейност на Петър Кендеров намира израз и в редица отличия, като най-високата награда на БАН – Почетен знак на БАН „Марин Дринов” на лента през 2003 г., почетен член на Академичната общност по компютърни системи и информационни технологии в България през 2007 г., Годишната награда на Българската асоциация по информационни технологии през 2008 г., награда на ICT Media за цялостен принос в образованието и развитието на млади таланти в ИКТ сферата през 2010 г. Петър Кендеров е доктор хонорис кауза на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” през 2000 г., на Университета в Бая Маре, Румъния през 2003 г., на Русенския университет „Ангел Кънчев” през 2010 г. и на Югозападния университет в Благоевград през 2013 г. Почетен гражданин е на родния си град Пазарджик.

чл. кор. Юлиан Ревалски

Директор

Институт по математика и информатика – БАН